

Ҳаётнинг ҳар лаҳзасини тасвирларга муҳрласак...

Кейинги пайтда маҳаллаларда миллийлик, маънавиятни тарғиб этишга оид таклифлар беряпмиз. Аммо...

4-с.

Ўзбекистонда оилавий тадбиркорликни қандай ривожлантириш мумкин?

Бу йўналиш дунё иқтисодиётида энг йирик иш ўринларини ва инновацион фаолиятни яратувчи соҳа ҳисобланади.

5-с.

Ҳар оиланинг муаммоси

четда қолмаслиги керак

Бугунги маҳалла-ни ўн йил олдинги ҳолат билан таққосладиган бўлсак, осмон билан ерча фарқи бор.

8-с.

Маҳалла

№22 | 2024 йил 20 апрель, шанба

WWW.UZMAHALLA.UZ

ЎЗБЕКИСТОН МАҲАЛЛАЛАРИ УЮШМАСИНИНГ ИЖТИМОЙ-СИЁСII, МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ГАЗЕТАСИ

БУГУНГИ СОНДА:

Логистика маркази бўлса, ўртакашга кун қолмас эди...

Худудда экспорт логистика маркази ташкил этиш керак. Чунки ҳозирда маҳсулот ўртакашлар орқали сотилмоқда. Агар маҳаллада экспорт логистика маркази иш бошласа, деҳқонга янада фойдали бўлади. Ўз маҳсулотини шу ерда ўзи сотиб, даромади янада ортади.

3-с.

Идорада инфокиоска бўлса, саводхонлик ва қулайлик ортармиди...

Солиқ тўлашдан қочиби, яширин фаолият юритаётган таниши ёки қўшнисининг ноқонуний хатти-ҳаракатларини билиб туриб, уларга дақиқ беришмайди. Холбуки, ҳар бир фуқаро маҳалласида яширин иқтисодиёт билан шуғулланаётган қўшнисини бу йўлдан қайтариши шарт.

5-с.

“Жиноятчиликни жилловлаб, “яшил” тоифага ўтдик”

Энди одамлар даромадини кўпайтиришга хизмат қиладиган иш ўринлари яратиби, мигрантларни қайтарсак, кўнглимиз анча таскин топарди. Уйлайманки, бу борада “маҳалла еттилиги” ва тегишли ташкилотлар ҳамкорлигида мавжуд имкониятлар ишга солиниби, ишсизликка барҳам берилади.

6-с.

“Ҳар бир ишни уддалайман, деган қатъий мақсадим бор”

Ҳар куни кечкурун “Бугун нимага эришдим?”, “Кимга нима ёрдамим теги?”, “Қайси режаларга улгурмадим?” деб ўзимга савол берман. Бир қарра амалга оширган ва ошира олмаган ишларимни таҳлил қиламан. Биз ижтимоий ходим сифатида яратиб берилётган ҳамма имкониятлардан ортиги билан фойдаланишимиз керак.

7-с.

Бизни иқтимоий тармоқларда қутанинг!
@mahalla_raislari
@mahalladosh_1
@mahalladosh

Газетанинг телеграмдаги «uzmahallalabot»га ўтиш учун QR-кодни сканерланг!

Ишчи гуруҳ ҳудудларда ишляпти, муаммолар ечимини топяпти

Ўзбекистон маҳаллалари уюшмаси масъулларидан иборат Ишчи гуруҳлари Самарқанд, Қашқадарё, Сурхондарё, Жиззах вилоятлари маҳаллаларида (жамми 60 та туман шаҳар, 2 987 та маҳаллада) алоҳида иш ташкил этмоқда. Бунда ҳудудларга чиққан ҳолда, аҳоли муаммолари, сектор раҳбарлари ва “маҳалла еттилиги” ҳамкорлиги ўрганилиб, ташкилий-услубий ёрдам берилмоқда.

ЖАРАЁН

Шу кунга қадар Ишчи гуруҳлари 660 мингга яқин хонадон, 15,3 мингга ижтимоий соҳа объектини манзилли ўрганди. 12 414 та муаммоли масаланинг 6 905 таси (55,6 фоиз) ҳудуддаги масъуллар билан бирга жойида ҳал этилди. Хусусан, 322 километр ички йўллар шағаллаштирилди, 272 та трансформатор таъмирланди, 2 137 та электр таянч устунлари ўрнатилди, 3 704 та хонадон ичимлик сув тармоғига уланди, 47 717 та хонадонга суюлтирилган газ баллони берилди. Қолаверса, 7 746 нафар фуқаро ишга жойлаштирилди, 5 984 нафари касб-ҳунарга йўналтирилди. “Ешлар дафтари”даги 55 771 нафар ёшга 24,5 минг гектар ер майдони ажратилди.

Бундан ташқари, Президентнинг Андижон, Хоразм, Наманган ва Жиззах вилоятларига ташрифи давомида Ишчи гуруҳларга бириктирилган 13 та туман(шаҳар)даги жами 654 та маҳаллада аҳоли муаммолари ўрганилиб, ҳал этиш чоралари кўрилди. Жумладан, Избоскан, Марҳамат, Олтинқўл ва Пахтабод туманларида 952 та муаммоли масаланинг 758 таси (79,6 фоиз), Гурлан, Қўшқўпир, Хива туманларида 1 579 та муаммоли масаланинг 518 таси (32,1 фоиз), Чуст, Поп, Мингбулоқ туманларида 902 та муаммоли масаланинг 650 таси (72,1 фоиз), Фориш, Бахмал, Ғаллаорол туманларида 671 та муаммоли масаланинг 636 таси (94,7 фоиз) жойида ҳал этилди.

Давоми 2-саҳифада.

Ишлаган, меҳнат қилган нисон кадр тошнинг жорий йил маҳалла тизими ходимлари қўшнана бир қарра амни бўлдим. Президент фармонида кўра, “Шуҳрат” медали билан тақдирландим. Мукофотга муносиб кўрилганимдан беҳад мамнунман.

Намунага яхшилашга имконият кенг, шароит ҳам

3-с.

“Маҳалла, бу — бизнинг тақдиримиз”

“Сизнинг маҳаллада борлигингиз — меннинг борлигим! Сизлар меннинг вакилларим, одамлар қалбига кириб борганингиз сари уларнинг бугунги нелоҳотларга ишончи ортади”

ИСЛОҲОТ

Давлат раҳбарининг ҳудудларга ташрифини ҳар гал катта қизиқиш билан кузатаман. Бопси Шавкат Мирзиёев қайси вилоятга бормасин, албатта, маҳаллаларга кириб ўтади. Аҳолининг яшаш шароити, даромадлари, бандлиги билан қизиқади. Шу маънода биз ҳам Президентнинг маҳалламизга ташрифини орзу қилардик... Ниятимиз ҳолис экан, давлат раҳбари бу ерда бўлиб, таклиф ва ташаббусларини билдирди.

Айтиш керакки, маҳаллалардаги имкониятларни ишга солиб, аҳоли бандлигини таъминлаш бугун давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Бунда энг қулай ва ҳаммабоп имкониятлардан бири — томорқадан фойдаланишдир. Бундай омилкорликни “Тўёқли” маҳалласида ҳам кўриш мумкин. Бу ерда меҳнатда тобланган, иссиқхонанинг ҳадисини олганлар истиқомат қилади.

Давоми 2-саҳифада.

“ТАШАББУСЛИ БЮДЖЕТ”: Лойиҳага давлат муассасалари киритилмаса...

ИМКОНIЯТ

2024 йилги Давлат дастурига кўра, 1 апрелдан бошлаб, “Ташаббусли бюджет” доирасидаги лойиҳаларни ташаббускорлар, маҳалла раиси ва фаолларининг иш сифати юзасидан розилиги олинганидан кейингина фойдаланишга қабул қилиш тартиби жорий этилди. Шунингдек, 1 августга қадар маҳаллага лойиҳалар юзасидан давлат органлари ва ташкилотларидан маълумотлар олиш, маблагларнинг ўз вақтида ва тўлиқ ажратилишини талаб қилиш ҳамда лойиҳалар амалга оширилишини жамоатчилик томонидан мониторинг қилиш имконияти яратилади.

Давоми 2-саҳифада.

Бино ва иншоотларнинг зилзилабардошлигини ошириш ҳамда сейсмик хавфни мониторинг қилиш бўйича ПРЕЗИДЕНТ ҚАРОРИ қабул қилинди.

Ўзбекистонда ИТ таълими ривожлантиришда МАЛАЙЗИЯ билан ҳамкорлик йўлга қўйилди.

ОСИЁ ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ иштирокида “Цемент-бетон қопламали ички йўлларни қуриш” лойиҳаси амалга оширилади.

Натижани яхшилашга имконият кенг, шароит ҳам

Гавҳар ИСАЕВА, Нуробод туманидаги “Аработа” маҳалласи ҳоким ёрдамчиси, “Шухрат” медали соҳиби.

Ишлаган, меҳнат қилган инсон кадр топишига жорий йил маҳалла тизими ходимлари кунни яна бир қарра амин

бўлдим. Касб айёмимиз мен учун икки ҳисса қувончи, қўшалоқ байрамга айланиб кетди. Президент фармониغا кўра, бир гуруҳ юртдошларимиз қатори-

да “Шухрат” медали билан тақдирландим. Муқодотга муносиб кўрилганимдан беҳад мамнунман. Шу билан бирга бу раббат ва ишонч елкамга улкан масъулият юкляди.

Маҳалламизнинг “ўсиш нуқта”си — чорвачилик. Аксарият фуқаролар хонадонда қўй ва мол боқади. Бектош Хидиров, Бахриддин Умрзоқов, Ақтам Ёркулов, Абдурасул Худойбердиев, Холмўмин Хусанов каби фуқаролар хонадонда чорвачиликни ривожлантириб, аҳолига гўшт маҳсулоти етказиб бермоқда. Бу орқали йилига ўртача 40 миллион сўмгача даромад қилмоқда. Муҳими, оила аъзоларининг бандлиги таъминланган.

Кейинги пайтда “драйвер”имизни ривожлантириш баробарида ҳудудда ишлаб чиқариш, хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ортидан янги иш ўринлари яратдик. Тикувчилик, аёллар сартарошлиги, компьютер саводхонлиги каби тўғрақлар ташкил этилиб, унга 58 нафар йигит-қиз жалб этилди. Эҳтиёжманд оилаларнинг 15 нафарига субсидия асосида 72 млн. сўмлик тикув машинаси, 2 нафарига 15 млн. сўмлик мотокультиватор, 2 нафарига пайвандалар ускунаси олиб берилиб, бандлиги таъминланди. 25 нафар фуқарога 464 млн. сўм имтиёзли кредит ажратилди.

2023 йилда 100 нафардан ортиқ фуқаро “Yashin aka barakali xizmat”, “Arabota paynet xizmati”, “Suyun ota ishonchi” “Tim-Ag ron chorvadorlari” масъулияти чекланган жамияти ва бошқа корхоналарга доимий ишга жойланди. 22 нафар фуқаронинг норасмий фаолияти расмийлаштирилиб, 12 та кичик бизнес субъекти давлат рўйхатидан ўтказилди. Жами 385 нафар фуқаро ўзини ўзи банд қилди. 6 нафар ишсиз фуқарога субсидия асосида хунармандлар уюшмасига аъзолик бадали тўлаб берилди.

Натижаларни янада яхшилашга имкон бору, шароит йўқ. Шу боис ҳудуд ривожини таъминлайдиган тақлифлар билдирмоқчиман. Масалан, қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун маҳаллада хомашё мавжуд, аммо уни тайёр ҳолатга келтиришга табиий газ муаммо. Айнан шу сабабли тадбиркорликнинг бу тури ривожланмаяпти. Яна маҳалладаги хотин-қизлар қўй жунидан ҳар хил турдаги гилам тўқишининг ҳадисини олган. Лекин сотиш муаммо бўлгани учун бу иш ҳам тўхтаб қолган.

Тақлимим — биринчи масалда ҳудудга табиий газ тармоғи тортиш бўлса, иккинчиси аҳоли тўқиган гиламлар сотувини йўлга қўйиш, маҳсулотга харидор топишга қўмақлашиш лозим. Мана

шу масалалар ҳал этилса, ўзини ўзи банд қилиш орқали уйда ўтирган аёллар ишли бўлади.

Бундан ташқари, аҳолига берилган ерда етиштирилаётган маҳсулотнинг ички ва ташқи бозорда сотувини йўлга қўйиш, экспортга йўналтиришда қўмақлашиш керак. Ҳоким ёрдамчилари тақлиф этган истиқболли лойиҳалар алоҳида эътиборга олинб, солиқ, кадастр, кредит масалаларида имтиёз берилиб, маблағ фуқароларнинг шахсий пластик картасига ўтказилса, имконият янада ортади, нархлар арзонлайди. Маблағ тўғри сарфланшининг назорати ҳоким ёрдамчиси зиммасига юклангани мақсадга мувофиқдир.

Логистика маркази бўлса, ўртакашга кун қолмас эди...

ТАЖРИБА

Қаландар ҚАРОРОВ, Қумқўрғон туманидаги “Истиқлол” маҳалласи раиси.

Асосий “драйвер” деҳқончилик ва чорвачилик бўлган маҳалламизда “Бир маҳалла – бир маҳсулот” тамойили асосида 120 гектар майдонга экилган пиёз пишиб етилди. Айни кунда ҳосил йиғиштириб олиниб, экспортга ва маҳаллий бозорга йўналтирилмоқда. Эътиборлиси, мавжуд 541 та хонадоннинг барчасида эртапишар пиёз экилган. Хонадон эгалари томорқа майдонига қараб, 200 миллион сўмдан 500 миллион сўмгача даромад қилмоқда.

Етиштирилган пиёз аҳолининг озик-овқат хавфсизлигини таъминлашга ҳисса қўшиши баробарида деҳқонларга даромад келтирмоқда. Барча хона-

донда томорқачилик оилавий ишга айланган. Яъни хонадон аъзолари шу юмш билан бандлиги учун бирорта ишсиз йўқ. Маҳсулотни эрта баҳордан пиширган деҳқон 1 гектар майдондан ўртача 3 миң тоннага яқин ҳосил йиғиштиришни мақсад қилган. Маҳалланинг олд деҳқонлари эртапишар пиёзни хорижга экспорт қилишни бошлади. Масалан, Бахтиёр Сатторов биринчи бўлиб сотувни амалга ошириб, ҳозиргача 135 миллион сўм даромад қилди. Бундай деҳқонларимиздан яна бири Самандар Азимов. Унинг 4 гектар майдонда томорқаси бўлиб, ҳар йили 500 миллион сўмдан ортиқ фойда кўради. Обид ва Абдурашид Мухторов, Қосим Ботиров, Саидқосим Қароровлар 200-250 миллион сўмлик маҳсулот сотади. Пиёз маҳсулоти асосан, хорижга экспорт қилинади. Ҳозирда бу йилги ҳосил Россиянинг Краснодар вилоятига экспорт қилинмоқда. Деҳқонларнинг ҳаракати шу билан тўхтаб қолмайди. Эртапишар пиёз сотиб бўлингач, ўрнига кечпишар помидор экилади. Бу ҳам яхшигина даромад манбаи. 70 сотих экин еридан ўртача 260 миллион сўм даромад қилиш мумкин.

Аҳолининг аксари томорқада банд. Бирорта ишсизни топа олмайсиз. Шунинг учун сўнгги 2 йилда жиноятчилик, оилавий ажралиш каби салбий ҳолат кузатилмади.

Шу ўринда маҳалланинг ихтисослашувидан келиб чиқиб, тақлиф билдирмоқчиман. Ҳудудда экспорт логистика маркази ташкил этиш керак. Чунки ҳозирда маҳсулот ўртакашлар орқали сотилмоқда. Агар маҳаллада экспорт логистика маркази иш бошласа, деҳқонга янада фойдали бўлади. Уз маҳсулотини шу ерда ўзи сотиб, даромади янада ортади. Шу билан бирга, маҳалла аҳолисини йўлларнинг таъмирталабчилиги қийнамоқда. Ҳудуддаги 36 км. кўчанинг бир километри ҳам асфальтланмаган. Шу кунгача бирорта дастур ёки қарор асосида йўлларимиз асфальтланмагани учун “Ташаббусли бюджет” лойиҳасига тақлиф қилитган эдик. Афсуски, керакли овоз тўплай олмадик.

МАНЗАРА

“Шаръий никоҳни тартибга солиш керак...”

Дилрабо МАВЛОНОВА, Янгийўл туманидаги “Соҳибкор” маҳалласи раиси.

Маҳалламизда 2 717 нафар аҳоли истиқомат қилади. Асосий “драйвер” — деҳқончилик ва чорвачилик. 728 та хонадоннинг 80 фоизиди иссиқхоналар бор. Уларда аҳоли сабзавот ва қўқат маҳсулотлари етиштириб, йилига қўшимча 15-30 миллион сўмгача даромад топяпти. Хонадонларда ободонлаштириш ишлари олиб бориляпти, баҳор мавсумида “Яшил макон” умуммиллий дастури доирасида 3 100 туп мевали ва манзарали дарахт кўчатлари экилади.

Бандлик ҳақида сўз кетганда, йил бошида ўтказилган ҳатловда 80 нафар ишсиз аёл, 27 нафар эркак, 14 нафар йигит-қиз ишсизлар рўйхатига киритилганди. Биринчи чоракда уларнинг 40 фоизини ишли қилдик. Бунда уларнинг аксарияти ўзини ўзи банд қилган бўлса, айримлари расмий равишда давлат ва нодавлат секторига ишга жойлаштирилди. Ҳудуд “яшил тоифа”да, жиноятчилик йўқ. Ўтган йиллар давомида оилавий ажралишлар кузатилмаганди, бироқ жорий йилда битта оила бефарзандлик тўғрисида йўлни танлашга мажбур бўлди.

Тизимдаги ўзгаришлар олис ҳудуд бўлса-да, бизнинг маҳаллада ҳам ўз аксини топаётимиз. “Маҳалла еттилиги” фаолияти йўлга қўйилгани ҳудудга хос муаммоларни шу ернинг ўзида ҳал этиш имконини бермоқда. Айниқса, ижтимоий ҳодимга эҳтиёж катта эди. Зиммамизга юклатилган вазифалар билан андармон бўлиб, айрим ҳолларда ёлғиз кексалар, ногиронлиги бўлган шахслар билан тизимли ишлашда қийнаётгандик. Ижтимоий ҳодим орқали бу ҳолатларга чек қўйилди.

“Андижон тажрибаси” асосида маҳаллада ҳатлов ўтказдик. Жараёнда аввалги ҳатловларда эътибордан четда қолган қатор масалалар юзага чиқди, ечимини кутаётган масалалар аниқланди. Уларни ҳал этиш чоралари кўриляпти. “Бир нуруний ўн ёшга масъул” лойиҳаси доирасида оилалардаги маънавий муҳит ўрганиляпти. Фарзандлар тарбияси, ўқиши, бўш вақтини мазмунли ўтказиши билан боғлиқ жиҳатларга жиддий эътибор қаратиляпти. “Хавфсиз ҳудуд” тамойили асосида низоли оилалар билан индивидуал ишланяпти. Умуман олганда, ишлар фақат қозғола қолб кетгани йўқ. Хар бир масаланинг ичига чуқур кириб бориляпти, ечимини бўйича аниқ вазифалар белгилянапти.

Тақлифлар масаласига келсак, маҳалла биноси-

га зарурат бор. Ҳозирда 12 метрлик мослаштирилган контейнерда фаолият юритаймиз. Одамларни қабул қилиш, “еттилик” вакиллари бир жойда ишлаши борасида муаммолар бор. Ҳокимликка ташаббус билан чиққанмиз, давлат-хусусий шериклик асосида қурилиши айтилган. Маҳалла биноси учун ер майдон ажратилган. Кутаямиз...

Ҳозирда бор имкониятдан фойдаланиб, аҳолининг китобхоналик маданиятини ошириш мақсадида кутубхона бурчгаи ташкил этганмиз. Ходимлар уни баҳоли қудрат китоблар билан таъминладик. Агар маҳалла биноси қуриб берилса, унда кутубхона учун бир хона ажратаймиз. Бу ерда нафақат аънавий, балки электрон кутубхона фаолиятини йўлга қўйиш ниятидамиз. Муассасага келганлар китобларни ўқиш билан бирга, тинглаши ҳам мумкин бўлади.

Яна бир тақлиф — оилавий ажралишлар билан боғлиқ, Шаръий никоҳ асосида яшаётганлар билан ишлаш тизимини кучайтириш керак. Нега бундай деяпман? Таҳлилларга кўра, ажралишларнинг аксарияти айнан шу тоифадаги оилалар ҳиссасига тўғри келяпти. Қолаверса, бундай оилаларда муносабатлар қонунан йўлга қўйилмайди. Мисол учун, маҳалламизда учта фарзандли шундай оила бор, ота ўз болаларига оталик ҳуқуқини бермаган, учала фарзандга ҳам она ёлғиз оналик асосида ҳужжат олган. Хўш, эртага бу болаларнинг тақдирини қандай кечадиган? Истардикки, бундай оилаларга айрим таъсир чоралари кўрилса. ФХДЁ органлари маҳалладан сўрашса, биз маълумотини қилиб беришга тайёрмиз. Шоядки, шу билан болаларнинг келажаги изга тушиб кетса...

Статистика агентлиги маълумотига кўра, Ўзбекистонда доимий яшовчилар сони ҳар куни ўртача 1,8 МИНГ КИШИГА кўпаймоқда.

Кластерлар уюшмаси ва Тўқимачилик уюшмаси бирлаштирилиб, ягона "ХОМАШЕДАН ТАЙЁР МАҲСУЛОТГАЧА" тизими яратилади.

BYD электромобилларига ўзбек тилидаги "MUXLISA AI" овозли ёрдамчини ўрнатиш режалаштирилмоқда.

Идорада инфокиоска бўлса, саводхонлик ва қулайлик ортармиди...

Маҳалларимизда тадбиркорлар сони ортиб, шу орқали солиқ базасини кенгайтиришга эришяпмиз. Жумладан, жорий йилнинг ўтган уч ойида (январь-март) ўзимга бириктирилган маҳаллаларда 8 та ҳолатда фуқароларнинг яширин тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётганини аниқладим. Ачинарлиси, солиқ бўйича ҳуқуқий саводхонлиги етарли бўлмаган ушбу фуқаролар ноқонуний фаолиятнинг оқибатларини билмайди. Шу боис уларнинг ҳар бири билан юзма-юз суҳбатлашиб, қонуний ишлашнинг афзалликлари, ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини

тушунтирдим. Шундан сўнг, барчаси тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтиб, фаолиятини қонунийлаштирди. Шунингдек, фаолиятини тўхтатиб қўйиб, яширин даромад топаётган 2 та тадбиркор фаолиятини қайта тиклади. Худди шундай ўтган уч ой давомида менга бириктирилган маҳаллаларда ўз уйида норасмий даромад топаётган 169 нафар фуқаро билан олиб борилган тушунтиришлар натижасида улар ўзини ўзи банд қилганлик тўғрисида гувоҳнома олиб, фаолиятини расмийлаштиришди. Бунинг натижасида бюджетга қўшимча қарийб 57,5 миллион сўм тушиши таъминланди. Бундан ташқари, худудимдаги 10 та тадбиркор норасмий ишлатиб келаётган 11 нафар ишчисини легаллаштирди. Аслида ушбу тадбиркорлар ишчи ходимлар учун тўланган даромад солиғини

қайтариб олиш ҳуқуқи борлигидан, яъни ушбу йўналишда давлат томонидан берилган солиқ енгилликларидан хабардор бўлмаганликлари боис, уларни норасмий ишлатиб келаётган бўлган. Иш самарадорлигини оширишда "маҳалла еттичилиги" билан ҳамкорликдаги ишларимиз муҳим аҳамиятга эга. Биргаликда худуддаги молиявий қийинчиликка дуч келган бир неча тадбиркорлик субъектларида бўлиб, уларнинг режаларини ўрганиб чиққан ҳолда бу ишга туман ҳамда вилоят масъуллар эътиборини жалб қилиб, жами 12 та бўш турган объектни қайта ишга туширишга эришдик. Бунинг ҳисобига жорий йилнинг ўтган 3 ойи давомида бюджетга 20,5 миллион сўм солиқ ҳисобланган. Тан олиб айтишим керак, бунга осонлик билан эришяётганим

Норасмий ишлаган фуқароларни ҳозирдан ҳимоя қилмасак, эртага пенсия ёшига борганда расмий ишлаган фуқароларга нисбатан анча кам пенсия олишни а тўғри келади.

йўқ. Биринчиси, мол-мулк ва ер солиғидан қарздор айрим фуқароларни бир неча чақирим йўл босиб сўраб борсангиз уйда бўлмайдми ёки эндигина қаергадир чиқиб кетган бўлади. Афсуски, уларни қайта-қайта бориб ҳам тополмай келган пайларимиз кўп бўлган. Шундай пайларда фуқароларга "SoliqUZ" мобил илова орқали масофадан тўлаш мумкинлигини тушунтираман. Агар ҳар бир маҳалла биносига банк инфокиоскаси ўрнатилса, фуқаролар солиқ инспекторини кутмасдан ёки солиқ идорасига бормасдан шу ернинг ўзида солиқ турлари бўйича тўлиқ маълумотга эга бўлган ҳолда солиқ қарзини тўғридан-тўғри пластик ёки нақд пул кўришида тўлаш имконияти яратилади. Бу билан фуқаролар маҳалланинг ўзида солиқ қарздорликларини билиб олишлари ҳамда уларни мустақил ўзлари тўлашни ўрганиб олишади. **Яна бир жиҳат, аҳолининг тўлиқ**

ҳуқуқий саводхонлиги етарли эмаслиги боис, солиқ тўлашдан қочишиб, яширин фаолият юритаётган таниши ёки қўшнисининг ноқонуний хатти-ҳаракатларини билиб туриб, уларга дакки беришмайди. Холбуки, ҳар бир фуқаро маҳалласида виждон амри билан иш қўриб, яширин иқтисодиёт билан шуғулланаётган қўшнисини, солиқдан қочишга ўринаётган танишини ва "конверт" усулида иш ҳақи олаётган яқинларини бу йўлдан қайтариши шарт. Негаки, норасмий ишлаган фуқароларни ҳозирдан ҳимоя қилмасак, эртага пенсия ёшига борганда расмий ишлаган фуқароларга нисбатан анча кам пенсия олишига тўғри келади. Шунингдек, норасмий тадбиркорлик фаолиятларини қонунийлаштириш кўплаб ижобий ўзгаришларга, хусусан, маҳалланинг солиқ базасини кенгайтириш орқали худуддаги муаммоларни тезкорлик билан ечиш имкониятларини оширади.

Ўзбекистонда оилавий тадбиркорликни қандай ривожлантириш мумкин?

(Хитой мисолида)

ТАЖРИБА

Нодирбек РАСУЛОВ, Макроиктисодий ва ҳудудий тадқиқотлар институти лоийха раҳбари, Нодирбек ШЕРФОЗИЕВ, тадқиқотчи.

Иқтисодиёти ривожланган мамлакатларда оилавий тадбиркорлик субъектлари кўп ҳолларда кичик ва ўрта бизнес кўришида бўлади. Баъзи ҳолларда оилавий тадбиркорлик субъектлари кичик ёки ўрта тадбиркорлик субъекти шаклидан йирик, кўп тармоқли компанияларга ўсиши мумкин. Бунга "Wal-Mart", "Ford", "Samsung", "LG", "BMW", "Bosch", "Motorola", "Loews", "Hyundai" каби оилавий корхоналарни мисол сифатида келтирсак бўлади. Family firm institute (FFI) маълумотларига кўра, бугунги кунда дунёдаги энг йирик 500 та компаниянинг 17 фоизи Осиёнинг шу йўлни босиб ўтган оилавий бизнес корхоналари ҳисобланади. Оилавий тадбиркорликда ишлаб чиқариш учун йўналтирилган инвестицияларнинг капитал қайтими бошқа турдаги тадбиркорлик шаклидагидан самарали эканлиги билан ажралиб туради. **Хитойда оилавий тадбиркорлик субъектларининг ривожланиш тарихи бошқа мамлакатлардагига нисбатан қисқалиги билан ажралиб туради.** Бироқ Хитойда оилавий тадбиркорлик мамлакат иқтисодиётининг ривожланишида муҳим аҳамиятга эга. 1978 йилда Хитойда ўтказилган иқтисодий ислохотлардан сўнг тадбиркорлик субъектларининг хусусий мўлққа эгалик қилишига руҳсат берилган. Бугунги кунда Хитойда рўйхатга олинган компанияларнинг 30 фоиздан ортиғи ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг қарийб 90 фоизи оилавий тадбиркорлик субъектлари сифатида таснифланади. Оилавий тадбиркорлик субъектларининг кўпчилиги шаҳарларда ташкил этилган. Шу боис оилавий тадбиркорлик субъектлари Хитой иқтисодиётида энг яхши иш ўрни яратувчилар саналади. Хитой шаҳарларида яратилган иш ўринларининг 38,9 фоизи оилавий тадбиркорлик субъектларининг ҳиссасига тўғри келади. **Хитой тажрибаси шуни кўрсатадики, ишсизлик даражаси**

Ўтказилган тадқиқот натижасида шу нарса маълум бўлдики, оилавий тадбиркорлик субъектлари дунё иқтисодиётида энг йирик иш ўринларини ва инновацион фаолият ҳамда яшн-ликларни яратувчи соҳа ҳисобланади.

нисбатан юқори бўлган ривожланаётган мамлакатлар учун оилавий тадбиркорлик ишсизлик муаммосини ҳал этишнинг энг яхши воситалардан бири. "Palgrave Macmillan Asian Business Series" илмий нашри ўтказган тадқиқотга кўра, Хитой ҳукуматининг 90-йиллардаги иқтисодий ислохотларидан кейин оилавий тадбиркорлик субъектлари ўзининг юқори самарадорлиги ҳисобига катта ўсишни намойиш қилган. Асосан, кичик ва ўрта бизнес соҳасида кенг тарқалган оилавий тадбиркорликнинг йирик бизнес даражасигача ўсиши билан боғлиқ ҳолатлар кузатилган. **Дастлаб кичик ион батареяларини ишлаб чиқарувчи BYD оилавий тадбиркорлик корхонаси ҳозир нафақат Хитой, балки дунёда электромобиллар ишлаб чиқарадиган энг йирик корпорациялардан бирига айланган** бунга яққол мисол бўла олади. Бундан ташқари, "BiguiYuan", "Midea", "Shagang" ва "New Hope" каби оилавий тадбиркорлар ҳам катта муваффақиятга эришган. **Тадқиқотлар шуни кўрсатадики,** оилавий тадбиркорлик иқтисодий пасаяишлар юз берган вақтда бошқа турдаги тадбиркорлик шакллари нисбатан самаралироқ фаолият юритади (Global Family Business Survey 2021, China Report). Бунга ёрқин мисол қилиб, 2020 йилдаги глобал COVID-19 пандемияси даврида Хитойдаги оилавий тадбиркорлик субъектлари ўзларининг самаралироқ эканлини намойиш қилди. Кичик ва ўрта бизнес вакиллари учун муҳим масалалардан бири, ишлаб чиқарилган товар ва хизматларга бозорлар топши, уларни сотиш ва сифатли етказиб бериш ҳисобланади. Маҳаллий бозорнинг чегараланганлиги, рақобатнинг кучайиб бориши, ўз навбатида, кичик ва ўрта шаклдаги оилавий корхоналарнинг янги бозорларга кириб боришида турли муаммоларга дуч келишига сабаб бўлмоқда. Мазкур муаммоларни ҳал этиш учун Хитой ҳукумати **кичик ва ўртача катталикдаги корхоналарнинг янги бозорларга чиқишида самарали тизимни йўлга қўя олади.** Булардан бири, бу онлайн савдо платформалари ва товарларни етказиш хизматларидир. Сўнгги 20 йилда Хитой ҳукумати етказиб бериш хизматлари инфратузилмасини яхшилаш учун катта миқдорда молиявий ёрдамлар кўрсатди. Натижада бугунги кунга келиб, Хитой иқтисодиётида "Taobao", "Tmall", "AliExpress", "1688.com", "JD.com", "Pinduoduo" каби йирик онлайн савдо платформалари фаолият юритмоқда.

Дастлаб кичик ион батареяларини ишлаб чиқарувчи BYD оилавий тадбиркорлик корхонаси ҳозир нафақат Хитой, балки дунёда электромобиллар ишлаб чиқарадиган энг йирик корпорациялардан бирига айланган.

Булардан ташқари, "SF Express", "Cainiao Network", "JD Logistics", "YTO Express", "ZTO Express", "STO Express" каби қулай ва арзон етказиб бериш хизматлари ташкил топди. Хитой ҳукуматининг шу каби инфратузилмаларга киритган йирик молиявий ёрдами натижасида кичик ва ўртача катталикдаги корхоналарнинг ўз маҳсулотларини истеъмолчиларга арзон етказиб бериш имконияти кенгайди. Хитойда тадбиркорлар томонидан ишлаб чиқарилган товарларни сотиш учун яратилган инфратузилмалар, онлайн савдо платформалари, товарларни етказиб бериш хизматлари иқтисодиётга ўз ижобий таъсирини кўрсатишда давом этмоқда. Натижада 2019 йилдан 2022 йилгача Хитой онлайн савдо платформалари орқали амалга оширилган савдо ҳажми 171 фоиз ўсиб, 3 трлн. 85 млрд. АҚШ долларига, 2023 йилда 3 трлн. 331 млрд. долларга етган. **Хитойда хусусий тадбиркорларнинг дунё бозорига чиқиши учун чет мамлакатлардаги стандартлар, божхона тизи-**

ми, транспорт имкониятлари ҳақидаги маълумотларни берувчи ва уларга амалий ёрдам кўрсатувчи тузилма мавжуд. Хусусан, Халқаро савдони ривожлантириш бўйича Хитой Кенгаши (China Council for the Promotion of International Trade) халқаро бозорларга чиқиш истигаида бўлган кичик ва ўртача оилавий тадбиркорлик субъектларига амалий ёрдам кўрсатади. Маҳаллий бозорда ишлаб чиқариш имкониятлари юқори бўлган маҳсулотларнинг хорижий мамлакатлардаги нархлари, стандартлари, маҳсулотларни мамлакатга олиб киришнинг техник тартиби, божхона ва бошқа маълумотларни ўрганиб, уларни эълон қилиб боради. Бундай ташкилотлар самарали ишласа, экспорт фаолиятига янги кириб келаётган тадбиркорлар учун жуда фойдали бўлади. **Ўтказилган тадқиқот натижасида шу нарса маълум бўлдики,** оилавий тадбиркорлик субъектлари дунё иқтисодиётида энг йирик иш ўринларини ва инновацион фаолият ҳамда янгиликларни яратувчи соҳа ҳисобланади.

Оилавий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашнинг Хитой тажрибасидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистонда яхши натижа бериши мумкин бўлган қуйидаги тақлифлар тайёрланди: **Биринчидан,** кичик ва ўрта бизнес, хусусан, оилавий тадбиркорлар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар учун янги бозорларни топиш, уларни истеъмолчиларга тез ва сифатли етказиб бериш учун онлайн савдо платформалари, етказиб бериш хизматларининг яратилиши ёки мавжудларнинг фаолиятини бошқа худудларда кенгайтириш мақсадида давлат ёрдами тизимини ишлаб чиқиш; **Иккинчидан,** кичик бизнес вакиллари ва хусусий тадбиркорларга халқаро бозорлар, хорижий мамлакатларда маҳсулотлар учун белгиланган стандартлар, божхона тизими, транспорт имкониятлари ҳақида зарур маълумотларни берувчи ва уларга амалий ёрдам кўрсатувчи ташкилий тузилма фаолиятини йўлга қўйиш ва ривожлантириш; **Учинчидан,** ушбу ташкилий тузилмада тадбиркорларни экспорт фаолиятига жалб қилиш учун Ўзбекистонда экспорт потенциални юқори бўлган маҳсулотларнинг йирик халқаро бозорларидаги ўртача нархлари, экспортдаги транспорт ва бошқа техник харажатларни мониторинг қилиш ва эълон қилиб бериш фаолиятини йўлга қўйиш; **Тўртинчидан,** тадбиркорларга экспорт фаолиятини олиш мумкин бўлган потенциал фойдани кўрсатиш орқали тадбиркорларни экспорт фаолиятига фаол жалб қилиш мақсадаги мувофиқ.

**ОСИЁ ТАРАҚҚИЁТ
БАНКИ Ўзбекистоннинг
ялпи ички маҳсулоти
2025 йилда 5,6 фоизгача
ўсишини прогност
қилмоқда.**

**Қонун лойиҳасига кўра,
уй-жойидан маҳрум
этилган мулкдорга
кўрган зарарлари
ТЕНГ ҚИЙМАТДА
қоплаб берилади.**

**Президент Сайхунобод
туманидаги "Пахтакон"
маҳалласида яшовчи
Турсунбой ота
Ариповга "ТРЕКЕР"
автомашинасини
совға қилди.**

**Дастлаб
"маҳалла
еттилиги" билан
хонадонма-
хонадон
юриб, аҳоли
муаммоларини
ўргандим. Ҳар
бир фуқарога
ташриф
қоғозимни
бердим.**

**120 та кузатув
камералари
ўрнатилиб,
барчаси хизмат
хонамга
интеграция
қилинди.
Кўп қаватли
уйлар, бозор
ва шохбекатга
яқин ҳудудга
махсус
жиҳозланган
кўчма
контейнерли
хизмат хонаси
ўрнатилди.**

ПРОФИЛАКТИКА ҲУДУДИ

“Жиноятчиликни жиловлаб, “яшил” тоифага ўтдик”

Жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликка оид мурожаатлар 80-90 фоизга камайди.

Бахриддин НАЗАРОВ,
Жарқўрғон туманидаги
“Янгиобод” маҳалласи
профилактика инспектори.

“Янгиобод” маҳалласида ўтган йили ноябрь ойида иш бошладим. Келганимда йиғинда жиноятчилик кўрсаткичи юқорилиги боис, уч йилдан буён “қизил” тоифада эди. Асосий жиноятлар майда безорилик, ўрилик ва фирибгарлик ҳолатларига тўғри келган.

Дастлаб “маҳалла еттилиги” билан хонадонма-хонадон юриб, аҳоли муаммоларини ўргандим. Ҳар бир фуқарога таширф қоғозимни бердим. Биласиз, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарлик кўпроқ бекорчиликдан келиб чиқади. Шу боис, биринчи навбатда, аҳолини иш билан таъминлашга, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишга ҳаракат қилаймиз.

Бунинг учун имкониятлар бор. Ҳудудда 120 дан ортқ турли ташкилот, ишлаб чиқариш корхоналари ва бозорлар мавжуд. Уйда бекор ўтирган ишсиз хотин-қизлар мева ва सबзавотларни қуритиб, қадоқлайдиган янги корхонага ишга жойлаштириляпти.

МАЪЛУМОТ УЧУН:

Ҳудудда 120 дан ортқ турли ташкилот, ишлаб чиқариш корхоналари ва бозорлар мавжуд.

Ёшлар учун турли фан тўғараклари, кураш ва тренажёр заллари фаолият кўрсатмоқда. Ёшларнинг талабларидан келиб чиқиб, маҳаллада бунёд этилган 24 та кўп қаватли уйларида янги ўқув марказлари иш бошламоқда.

Янги иш бошлаганимда маҳалла ҳудудиде спиртли ичимликлар дўкони хаддан ташқари кўп эди. Тегишли ташкилот вакиллари билан ҳамкорликда рейдлар ўтказиб, ноқонуний фаолият юритаётган

“тадбиркор”лар фаолиятига чек қўйдик. Спиртли ичимликларни кўйиб сотишни тўлиқ тақиқладик. Спиртли ичимликка ружу қўйган 8 нафар фуқарони нарколегия диспансерларида даволаниши учун юбордик.

Муқаддам судланган 62 нафар фуқаро билан муштазам чет олиб боряпмиз. Ҳозирда тузалиш йўлига қайтганларни суд орқали оқлаш ишларини кўряпмиз. Ана шу тарзда тизимли олиб бораётган ишларимиз натижасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликка оид мурожаатлар 80-90 фоизга камайди.

Бугунги кунда 232 нафар фуқаро узок муддатга чет элга, асосан, Россияга ишлаш учун кетган. Мураккаб ва тахликали замонда, айниқса, Москва вилоятидаги муҳиш терактдан сўнг уларнинг ҳолидан хабар олиш учун уйларига бориб, ота-оналари, оила аъзолари билан учрашиб, улар ёрдамида видеоалоқа орқали мулоқот қилиб, иш ва яшаш шариитини ўрганишимиз, манзили бўйича аниқлик

Мураккаб ва тахликали замонда мигрантларнинг ҳолидан хабар олиш учун уйларига бориб, ота-оналари, оила аъзолари билан учрашиб, улар ёрдамида видеоалоқа орқали мулоқот қилиб, иш ва яшаш шариитини ўрганишимиз, манзили бўйича аниқлик киритяпмиз.

киритяпмиз. Шу кунгача аксарияти билан мулоқотда бўлган бўлсак, жиддий муаммога дуч келган мигрантларимизни учратмадик, барчаси иши, яшаш шариити яхши эканини билдиришяпти.

Аҳоли гавжум жойлар, айниқса, бозор ва автошохбекатлар ҳуқуқбузарликлар қайд этилиш эҳтимоли юқори бўлган ҳудудлар ҳисобланади. Шу боис ана шундай аҳоли гавжум масканларга 120 та кузатув камералари ўрнатилиб, барчаси хизмат хонамга интеграция қилинди. Кўп қаватли уйлар, бозор ва шохбекатга яқин ҳудудга махсус жиҳозланган кўчма контейнерли хизмат хонаси ўрнатилди. Менга миллий гвардия ходимлари бириктирилди. Тўғри вақтда патруль-пост ходимлари ёрдамга келишмоқда.

Аҳолиси тарқоқ жойлашган маҳаллада жиноятчиликни жиловлаб, “яшил” тоифага ўтдик. Энди одамлар даромадини кўпайтиришга хизмат қиладиган иш уринлари яратиб, чет элдаги мигрантларимизни қайтарсак, кўнглимиз анча таскин толарди.

Ўйлайманки, бу борада “маҳалла еттилиги” ва тегишли ташкилотлар ҳамкорлигида мавжуд имкониятлар ишга солиниб, маҳалла иқтисоди мустаҳкамланиб, ишсизликка барҳам берилади.

ҚИЛМИШ– ҚИДИРМИШ

Алимент тўламаган ота 2 йилга қамалди

Сарвар МАМАДИЕВ,
Чилонзор туман суди судяси.

Статистика маълумотларга кўра, 2023 йилда тузилган никоҳларнинг ҳар 6 тадан бири ажрашиш билан якунланган. 2024 йилнинг 1 январь ҳолатига мамлакатимизда никоҳлар сони 283,8 мингга, ажралишлар сони эса 49,2 мингга ташкил этган. Уларнинг 11 12 таси (22,3 фоиз) икки ва ундан ортқ фарзанд билан никоҳдан ажралишганлар ҳиссасига тўғри келмоқда.

Демак, 20-30 мингга ёш болалар отасиз ёки онасиз ўсмоқда. Оғриқли томони уларнинг аксарияти отанинг масъулиятсизлиги сабаб алимент масаласидан мосуво бўлмоқда.

Маълумот учун: Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 77-моддасида, ота-оналар ва уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўз фарзандларини вояга еттунига қадар боқиши, уларнинг тарбияси, таълим олиши, соғлом, тўлақонли ва ҳар томонлама камол топиши хусусида гамхўрлик қилишга мажбур эканликлари белгиланган.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 474-моддасига кўра, вояга етмаган фарзанднинг таъминоти учун алиментларни ўз вақтида тўламаган шахсларга 15 сутка қамок ёки БҲМнинг 20 баравари миқдорида жарима, шунингдек, 120 соатгача ҳақ тўланадиган жамоат ишларига мажбурий равишда жалб этиш жазоси қўлланиши мумкин.

Биринчи марта ҳуқуқбузарлик содир этган шахс, агар у маъмурий

ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни кўриш жараёнида алимент мажбуриятлари бўйича қарздорликни ихтиёрий равишда тўлаган бўлса, жавобгарликдан озод этилади. Қарздорларга нисбатан маъмурий жазо қўлланилганидан сўнг ҳам алимент тўлаш мажбурияти бажарилмаса, бу уларни жиноий жавобгарликка тортишга асос бўлади.

Оилавий келишмовчиликлар сабаб турмуш ўртоғи билан расман ажрашган Баходир Толипов вояга етмаган фарзандларининг таъминоти учун алиментларни ўз вақтида тўламаган “эркак”лардан. Унинг икки фарзанди бор. Б.Толипов Ўзбекистон фуқароси, маълумоти ўрта-махсус, ишламайди, муқаддам судланган.

Фуқаролик ишлари бўйича Тошкент шаҳар Учтепа туманлараро судининг 2018 йил 24 июлдаги 2-1003-1821/15813-сонли суд буйруғига асосан, Б.Толиповдан Аҳмедова (Толипова) Малоҳатнинг фойдасига икки нафар фарзандларини таъминоти учун 2018 йил 24 июлдан то улар вояга еттунига қадар ҳар ойдаги барча иш ҳақи ва бошқа даромадларининг 1/3 қисми миқдорида алимент ундириш белгиланган.

Бироқ судланувчи Б.Толипов вояга етмаган фарзандларини моддий таъминоти учун суд буйруғига асосан, 2021 йил 1 сентябрдан 2023 йил 1 декабргача белгиланган алимент пулларини тўлашдан қасддан бўйин товлаб, 19 миллион 946 минг 606 сўм алимент пулларини тўламаган.

Тошкент шаҳар жиноят ишлари бўйича Чилонзор туман судининг 2022 йил 1 февралдаги ҳукмига кўра, ЖК 122-моддасининг 1-қисми билан айбдор деб топилиб, 10 ой муддатга

МАЪЛУМОТ УЧУН:

● Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 77-моддасида, ота-оналар ва уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўз фарзандларини вояга еттунига қадар боқиши, уларнинг тарбияси, таълим олиши, соғлом, тўлақонли ва ҳар томонлама камол топиши хусусида гамхўрлик қилишга мажбур эканликлари белгиланган.

озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган. Тошкент вилояти жиноят ишлари бўйича Бўка туман судининг 2022 йил 8 апрелдаги ажримига кўра, ЖКнинг 74-моддасига асосан, ўталмай қолган 7 ой 6 кун жазо муддати, иш ҳақининг 20 фоизини давлат даромади ҳисобига ўшлаб қолган ҳолда ахлоқ тузаитиш ишлари жазосига алмаштирилган, жазо тўлиқ ўталган. Бироқ 2024 йил 16 февралда унга нисбатан қидирув эълон қилиниб, 2024 йил 5 март кўни ушланиб, “қамоқда сақлаш” эҳтиёт чорасига алмаштирилган.

Суд мажлисида судланувчи Б.Толипов эълон қилинган айбга тўлиқ иқрорлик билдириб, шу кунга қадар аниқ бир ишга жойлаша олмагани сабабли вояга етмаган фарзандларининг таъминоти учун суднинг буйруғида кўрсатилган алимент пулларини тўламаганини маълум қилди. 19 миллион 946 минг 606 сўм алимент пулларини тез кунда тўлаб беришини айтиб, суддан қонуний енгиллик беришни сўради.

Бироқ суд, судланувчи Б.Толиповни Жиноят кодекси 122-моддасининг 2-қисмида назарда тутилган жиноятни содир қилганликда айбли деб топиб, икки йилга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади. Б.Толипов тайинланган жазони қаттиқ тартибли колонияларда ўтайди. Ҳукм қонуний кучга киргандан сўнг, судланувчи Б.Толиповдан жабрланувчи М.Аҳмедова фойдасига 19 миллион 946 минг 606 сўм ундирилади.

Кўриниб турибдики, ҳеч бир жиноят жазосиз қолмайди. Шундай экан, вояга етмаган фарзанднинг таъминоти учун алиментларни ўз вақтида тўламай қочиб юрганлар қачон бўлса ҳам ўз жазосини олади.

Энди имтиёзли тоифага кирувчи шахслар тиббий маълумотларни MY.GOV.UZ орқали онлайн тарзда олиши мумкин.

БМТ ТАРАҚҚИЁТ ДАСТУРИ "Қишлоқ жойларни комплекс ривожлантириш" лойиҳасининг иккинчи босқичини ишга туширмақда.

Жорий йилнинг 3 июнидан бошлаб НУКУСДАН ИСТАНБУЛГА авиақатновлар йўлга қўйилади.

МУШОҲАДА

ЯНГИ ЛОЙИҲА

“Ҳар бир ишни уддалайман, деган қатъий мақсадим бор”

АҲОЛИНИНГ
ҚЎШИМЧА
ИЖТИМОЙ
ҲИМОЯСИ
ТАЪМИНЛАНАДИ

Ҳозирги кунда 4 та маҳалла ҳудудида 501 нафар оғир ижтимоий аҳволдаги аҳоли истиқомат қилади. Шундан 187 нафари ногиронлиги бўлган шахслар, 39 нафари тазйик ва зўравонликка учраган хотин-қизлар, 174 нафари кам таъминланган оилалар аъзолари. Бундан ташқари, 8 нафар гиёҳхандлик ва спиртли ичимликка ружу қўйган фуқаро рўйхатга олинган.

“Бугун нимага эришдим?”, “Кимга нима ёрдамим тегди?”, “Қайси режаларга улгурмадим?” деб ўзимга савол бераман.

Умида ҲАМИДУЛЛАЕВА,
Тошкент туманидаги “Кашкарли”,
“Қурувчи”, “Саноат”, “Мустақиллик”
маҳаллалари ижтимоий ходими.

Аёл турмуш ўртоғининг тазйик ва зўравонлигидан азият чекарди. Ҳар кунги спиртли ичимлик ичиб, уйга маст ҳолда келадиган эркекнинг биринчи қиладиган иши хотинини шавқатсизларча дўппослаш эди. Бундай носоғлом муҳитда вояга етётган 4 нафар фарзанд тинимсиз уруш-жанжаллардан юрагини олдириб қўйган. “Ота келди” дегунча ҳаммаси ҳар қаёққа таркаб кетади. 27 ёшли ўғил қўшнисиникида яшайди. Турмушдан ажрашиб келган қизнинг битта кўзи отанинг мушти таъсирида кўрмай қолган. 2 нафар мактаб ёшидаги болалар хоҳласа ўқийди, хоҳламаса кўча чангитиб юравереди...

“Саноат” маҳалласида истиқомат қиладиган бу хонадонга аёлнинг зўравонлигидан ҳимоя қилиш мақсадида кириб бердик. Лекин қилинадиган ишлар шу даражада кўп эди. Бундай муҳитнинг юзга келиш сабабларини ўрганганимизда, эр ва хотин ўртасидаги совуқ муносабат, молиявий қийинчилик, доимий иш ўрнига эга эмаслик каби қатор муаммоларга гувоҳ бўлдик. Қолаверса, хонадоннинг саранжом-саришта эмаслиги кўпол ва кўрс муомала муносабатларнинг жиддий тус олишига бир восита бўлган.

Оиладаги ҳолат бўйича кейс очилди, уй ой давомида мунтазам иш олиб борилди. Биринчи навбатда, аёлнинг саломатлигини тиклаш, психолог ёрдамида руҳий тушкунликдан олиб чиқишга ҳаракат қилдик. Бироз ўзини тиклаб олган, маҳалламиздаги “Supny kids” тикувчилик корхонасига доимий ишга жойлаштирдик. Вилоят наркология диспансерида даволаниб чиққан эрига “маҳалла еттилиги” билан ҳамкорликда 2 гектар ер бердик. Ўғли хайдовчилик қилиб, яхшигина пул топяпти. 2 нафар вояга

етмаган фарзанд қўшимча дарсларга жалб этилиб, ўзлаштириши анча яхшиланди. Охириги борганимизда, уй-жойлари гулдек қилиб йиғиштирилган, қаровсиз ётган томорқасига ишлов берилганини кўриб, шунча қилинган ҳаракат бекор кетмаганига амин бўлдик. Биз олдимизга қўйган мақсадимизга етдик ҳисоб, лекин ҳали улар қилинадиган ишлар кўп.

Бундай оилаларга кирганда, уларнинг руҳий ҳолатидан келиб чиқиб ёндашиш керак. Ҳар бирини тинглаш, кўнглидагиларни тўкиб сочишига имкон бериш зарур. Одамларнинг қалбидаги кечинмаларини ҳис қила олсаккина, унга ёрдам кўрсатишимиз мумкин. Шундан сўнг ёшлар етакчиси билан болани кўпроқ жамоавий тадбирларга, спорт мусобақаларига жалб этишни бошладик. Аввал ҳеч ким билан гаплашмайдиган одамови бола секин-аста дўстлар орттиришни бошлади. Қайфияти кўтарилди.

Ҳар кунги кечкурун “Бугун нимага эришдим?”, “Кимга нима ёрдамим тегди?”, “Қайси режаларга улгурмадим?” деб ўзимга савол бераман. Бир қарра амалга оширган ва ошира олмаган ишларимни таҳлил қиламан. Биз ижтимоий ходим сифатида яратиб берилаётган ҳамма имкониятлардан ортиғи билан фойдаланишимиз керак. Инсонийлик нуқтаи назаридан керак бўлса бирга шифокорга, мактабга боришимиз даркор. Одамларга юртимизда инсон қадрли қанчалик улуғланаётганини кўрсатиб бериш – асосий вазифамиз.

Ҳар кунги кечкурун “Бугун нимага эришдим?”, “Кимга нима ёрдамим тегди?”, “Қайси режаларга улгурмадим?” деб ўзимга савол бераман. Бир қарра амалга оширган ва ошира олмаган ишларимни таҳлил қиламан. Биз ижтимоий ходим сифатида яратиб берилаётган ҳамма имкониятлардан ортиғи билан фойдаланишимиз керак. Инсонийлик нуқтаи назаридан керак бўлса бирга шифокорга, мактабга боришимиз даркор. Одамларга юртимизда инсон қадрли қанчалик улуғланаётганини кўрсатиб бериш – асосий вазифамиз.

ёрдам бердик.

Яна бир ҳолатда “Аёллар дафтари”га киритилган фуқарога ёрдам кўрсатиш жараёнида унинг олий таълим муассасасида ўқийдиган ўғли билан суҳбатлашдик. Бир қарраганда, соғлом кўринадиган боланинг руҳий ривожланишида тенгдошларидан орқада эканини пайқадим. Махсус сўровнома олганимдан кейин бунга яна бир қарра амин бўлдим. Энг қизиғи, онаси бу ҳақда билмайди. “Болам ўқиб келяпти, яхши юрибди-ку”, деб эътибор бермаган. Шундан сўнг ёшлар етакчиси билан болани кўпроқ жамоавий тадбирларга, спорт мусобақаларига жалб этишни бошладик. Аввал ҳеч ким билан гаплашмайдиган одамови бола секин-аста дўстлар орттиришни бошлади. Қайфияти кўтарилди.

Ҳар кунги кечкурун “Бугун нимага эришдим?”, “Кимга нима ёрдамим тегди?”, “Қайси режаларга улгурмадим?” деб ўзимга савол бераман. Бир қарра амалга оширган ва ошира олмаган ишларимни таҳлил қиламан. Биз ижтимоий ходим сифатида яратиб берилаётган ҳамма имкониятлардан ортиғи билан фойдаланишимиз керак. Инсонийлик нуқтаи назаридан керак бўлса бирга шифокорга, мактабга боришимиз даркор. Одамларга юртимизда инсон қадрли қанчалик улуғланаётганини кўрсатиб бериш – асосий вазифамиз.

“Соғлом бўлиб, сабабсиз пул олганларга ачинаман...”

МАТОНАТ

Сирождин ТОҒАЕВ,
1-гурӯҳ ногирони,
Денов тумани “Холча”
маҳалласи.

2017 йилда биринчи марта банкдан 7 миллион сўм кредит олиб, паррандачиликни бошладик. Натижаси ўйлаганимдек бўлмагач, товукларни сотдим-да, ўрнига 2 та қўй харид қилдим. Ҳозир улар 4 та бўлди. Бундан ташқари, 2 та ҳўкиз боқаман. Ҳаммасига ўзим қарайман.

Энди ўзимни ўзим бемалол эшлаб, барча мақсадларим сари ҳаракат қилиш имконига эгаман. Баъзи соғлом кишиларнинг уйида бекор ўтиришини сира тушуна олмайман. Ҳоким қабулида бирор ёрдам олиш илинжида навбат кутаётган тўрт мучаси соғ одамларни кўрсам тоқат қилолмайман. Мана, мен шу ҳолимда ҳаракат қилияман-ку. Бировга муҳтож жойим йўқ. Уйлаган ниятларимга секин-асталик билан, сабр қилиб эришиб келяпман.

Денов туманидаги “Холча” маҳалласиданман, ота-онам яқин қариндош бўлгани учун ногирон тутилганман. Қариндошларнинг оила қуришини ҳеч кимга тавсия қилмайман. Туғилдиган фарзандлари худди мендек бир умр ногирон бўлиб қолиши мумкин. Ота-онам оламдан ўтиб кетишган. 2 нафар опам бор. Улардан бири 2-гурӯҳ ногирони. Шунга қарамай, тўловни амалга ошириш шохобчасида ишлайди. Рўзгоримизга қўлдан келган ёрдам қилияпти. Уларнинг қўллаб-

қувватлаши ва далдаси менга катта куч бағишлайди. 2017 йилда биринчи марта банкдан 7 миллион сўм кредит олиб, паррандачиликни бошладик. Натижаси ўйлаганимдек бўлмагач, товукларни сотдим-да, ўрнига 2 та қўй харид қилдим. Ҳозир улар 4 та бўлди. Бундан ташқари, 2 та ҳўкиз боқаман. Ҳаммасига ўзим қарайман. Сўғораман, еминини бераман. Бу юмушга қизиқишим катталигидан бор меҳримни бериб қиламан.

Вилоят ҳокими электр мотороллер олиб бергандан кейин яшаш тарзим бутунлай ўзгарди. Маҳаллада кимнинг юки бўлса, уйига олиб бориб бераман. Биров молига хашак, яна бошқаси емиш керак, дейди. Қўни-қўшниларни шунга ўхшаш юкларини енгил қилиб даромад топяпман. Ёзда кунига ўртача 100-200 минг сўм пул топсам, совуқ кунларда 40-50 минг сўм, баъзан 20 минг сўмга қаноат қиламан.

Туман “Инсон” ижтимоий хизмат кўрсатиш маркази ходимлари ва ҳамкор ташкилот вакиллари уйимизга

муаммоларни ўрганишга келганда, улардан бир сотихли иссиқхона қуриб беришини сўрадим. Илтимосим тезда амалга оширилди. Биринчи экин сифатида редиска етиштирдик. Ҳатто ҳосилни 2 миллион сўмга пулладик. Энди рўзгоримиз учун помидор, бодиринг экмочқимиз. Иссиқхонани кунда бир марта айланиб чиқмасам, кўнглим тўлмайди. Яна нима эксам бўлар экан, деб бир нарсаларни режа қиламан.

Ишлаб топган даромадимдан 60 та шифер, 300 метр арматура, цемент каби қурилиш маҳсулотларини секин йиғиб борапман. Энди бироз эскирган уйимизни қайтадан, ўзимга қулай шароит яратиб қурмоқчиман. Худди шахарникидек, ошхона, ювиш хонаси ҳам ичкарида бўлади.

Ногиронлик нафақасини олгани бораман-да, виждоним қийналади. Соғлом инсонлар ҳеч қандай сабабсиз давлатдан пул олишга қандай чидар экан-а? Шундайларга ачинаман, раҳимим келади...

